

Gemeentelijk klimaatactieplan stad Scherpenheuvel-Zichem

COLOFON

Redactie: Stad Scherpenheuvel-Zichem,
Eindredactie: Provincie Vlaams-Brabant

Bron:

Provincie Limburg, Model gemeentelijk klimaatactieplan (of Sustainable Energy Action Plan - SEAP)

Dit model is opgesteld in het kader van 'Vlaams-Brabant Klimaatneutraal' en de samenwerking met de gemeenten, en past in het Europese Burgemeestersconvenant.

De provincie Vlaams-Brabant en Interleuven zijn door de EU erkend als coördinator voor het Burgemeestersconvenant. Ze ondersteunen de Vlaams-Brabantse gemeentebesturen. Het volledige ondersteuningsaanbod kan je bekijken op de Alfresco-site en www.vlaamsbrabant.be/klimaatneutraal.

Meer info:

Stad Scherpenheuvel-Zichem: info@scherpenheuvel-zichem.be

Interleuven, milieu@interleuven.be

Provincie Vlaams-Brabant, klimaatneutraal@vlaamsbrabant.be

Inhoud

1. Kader: Burgemeestersconvenant	4
2. Doel	5
2.1. Algemene uitgangspunten	5
2.2. Ambitie en visie van de gemeente	6
3. Algemene strategie	7
4. Huidige situatie	8
4.1. Algemeen.....	8
4.2. Gemeentelijke nulmeting.....	8
4.3. Inventarisatie bestaande werking en projecten	12
4.4. Maatregelentool en Business as Usual-scenario 2020 (BAU 2020)	13
5. Gemeentelijk klimaatactieplan	14
5.1. Organisatorisch.....	14
5.1.1. Intern	14
5.1.2. Extern	15
5.2. Participatieve aanpak.....	16
5.3. Financieel.....	16
5.4. Geplande acties en maatregelen.....	19
5.4.1. Gebouwen, installaties en voorzieningen	19
5.4.2. Mobiliteit	20
5.4.3. Landbouw	21
6. Rapportering en monitoring.....	23
7. Contacten.....	24

1. KADER: BURGEMEESTERSCONVENANT

Liefst 80% van het energiegebruik en de CO₂-uitstoot is het gevolg van stedelijke activiteiten, en CO₂ is met voorsprong het belangrijkste broeikasgas. Lokale overheden staan dicht bij de bevolking en spelen daarom een cruciale rol bij het afremmen van de klimaatverandering. Hét instrument hiervoor is het Covenant of Mayors of het Burgemeestersconvenant. Gemeenten en steden die dit convenant ondertekenen, engageren zich om concrete maatregelen te nemen om hun CO₂-uitstoot tegen 2020 met minstens 20% terug te dringen. Europa werkte hiervoor een stappenplan uit dat elke gemeente kan gebruiken. De provincie Vlaams-Brabant en Interleuven treden op als 'Coördinator van het Convenant' en staan de gemeenten bij.

Stap 1: Nulmeting

Om te weten hoeveel CO₂ er bespaard moet worden, moet de gemeente eerst een nulmeting uitvoeren. Deze nulmeting gaat voor verschillende sectoren - huishoudens, transport, industrie, openbare verlichting ... - na hoeveel CO₂ ze uitstoten. Het basisjaar voor de nulmeting is 2011. VITO, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek, werkte in opdracht van de Vlaamse Overheid een handige Excel-tool uit die de gemeente met eigen gegevens kan aanvullen.

Stap 2: Opstellen klimaatactieplan

De gemeente moet na de ondertekening een klimaatactieplan opstellen en indienen bij de Europese Commissie. Dit klimaatactieplan bevat een opsomming van de maatregelen die de gemeente zal nemen om de CO₂-reductie (20% of meer) te bereiken.

Stap 3: Uitvoering

De maatregelen worden omgezet in de praktijk.

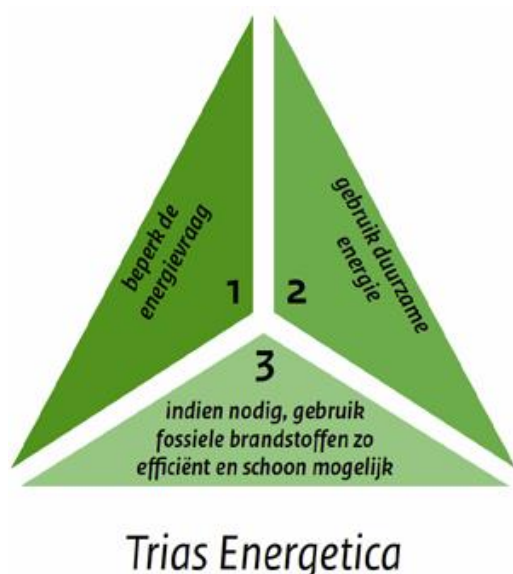
Stap 4: Rapportering en monitoring

Elke twee jaar na het indienen van het klimaatactieplan dient de gemeente een implementatierapport in bij de Europese Commissie met daarin een stand van zaken en tussentijdse resultaten. Elke 4 jaar moet een nieuwe CO₂-meting (monitoring) gebeuren. De gemeente kan hiervoor beroep doen op de cijfers die worden aangeleverd door VITO en de Vlaamse overheid.

2. DOEL

2.1. Algemene uitgangspunten

De gemeente zet zowel in op korte termijnwinsten als op lange termijnacties. De **Trias Energetica** is daarbij het uitgangspunt: de gemeente onderneemt stappen om de energievraag te verminderen (stap 1), om duurzame energie op te wekken en te gebruiken (stap 2) en om aan de resterende (fossiele) energievraag te voldoen met efficiënte, schone technieken (stap 3).

Figuur 1: model Trias Energetica

Daarbij hanteert de gemeente **drie belangrijke principes**:

1) De gemeente geeft het goede voorbeeld

De gemeente speelt op verschillende vlakken een voorbeeldrol: als consument, dienstverlener, planner, adviseur, initiator...

2) Samen aan de slag

De gemeente betreft bedrijven, organisaties, burgers en kennisinstellingen bij de opmaak en de uitvoering van het gemeentelijk klimaatbeleid. En ze neemt deel aan initiatieven die worden georganiseerd in het kader van 'Vlaams-Brabant klimaatneutraal'.

3) Klimaatbeleid is dynamisch beleid

Kennis over klimaat is in volle evolutie. Ook het gemeentelijk klimaatplan is geen vaststaand gegeven, maar kan steeds bijgestuurd worden.

Een gemeentelijk klimaatbeleid gaat verder dan het verminderen van het energieverbruik en de CO₂-uitstoot alleen. De economische en sociale aspecten, binnen het breder kader van **duurzame ontwikkeling**, mogen hierbij niet uit het oog verloren worden. Een sterk

klimaatbeleid zal bovendien plaats moeten krijgen in alle beleidsdomeinen (bouwen en wonen, integraal waterbeheer, ruimtelijke ordening, mobiliteit, biodiversiteit, kansarmoede,...).

2.2. Ambitie en visie van de gemeente

Met dit klimaatplan engageert de gemeente zich om tegen 2020 de CO₂-uitstoot te verminderen met minstens 16.579 ton (ofwel 20% van 82.894 ton). Ze doet dat door energie te besparen, energie-efficiëntie te verhogen en het inzetten van duurzame energiebronnen.

3. ALGEMENE STRATEGIE

Dit klimaatactieplan is een belangrijk document dat toont hoe de gemeente Scherpenheuvel-Zichem haar engagement tegen 2020 wil bereiken. Het maakt gebruik van de resultaten van de nulmeting om de meest geschikte acties te vinden voor de CO₂-reductie. Dit plan stelt hiervoor concrete maatregelen voor, samen met de nodige budgetten, verantwoordelijke uitvoerders en timing. Beschouw het klimaatactieplan niet als een strak document: omstandigheden veranderen en het is aangewezen om het plan geregeld te herzien.

De maatregelen in het klimaatactieplan moeten de CO₂-uitstoot en het energieverbruik door eindgebruikers verminderen. De engagementen hebben betrekking op het geografische grondgebied van de gemeente of de stad. Daarom bevat het plan acties voor zowel de publieke als de private sector (bedrijven, burgers, middenveld, scholen ...). De rol van de gemeente is dat zij het voorbeeld geeft, duidelijke maatregelen neemt en haar inwoners stimuleert om zelf actie te ondernemen.

Het streefjaar is 2020. Daarom bevat het plan een duidelijke schets van de acties die de gemeente zal ondernemen om haar streefdoel in 2020 te bereiken. Maar een langetermijnstrategie en -visie is ook belangrijk.

4. HUIDIGE SITUATIE

4.1. Algemeen

Om doelstellingen te formuleren en de effecten van het klimaatbeleid op te volgen, moet je de grootte en de bronnen van de huidige CO₂-uitstoot kennen. Daarom heeft de gemeente een nulmeting uitgevoerd. Deze meting geeft van elke sector het aandeel in de totale CO₂-uitstoot weer. Het referentiejaar is 2011 want vanaf dat jaar zijn volledige cijfers voor de nulmeting beschikbaar. De inventaris werd gemaakt met de generieke tool¹ die VITO ontwikkelde in opdracht van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) van de Vlaamse overheid en aangevuld met data die specifiek zijn voor de gemeente.

4.2. Gemeentelijke nulmeting

De nulmeting richt zich op de emissies van sleutelsectoren als:

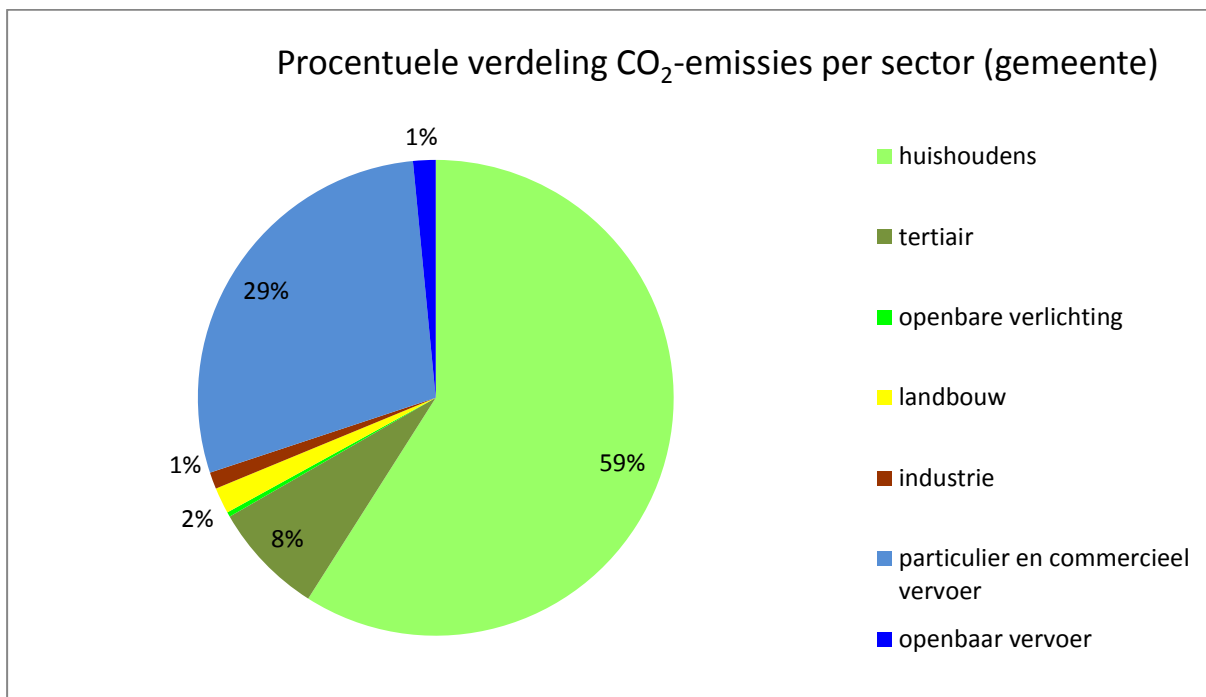
- gemeentelijke gebouwen, installaties en voorzieningen
- tertiaire gebouwen, installaties en voorzieningen
- residentiële gebouwen
- transport: gemeentelijke vloot, openbaar transport (weg, spoor), privé en commercieel transport (weg)

Daarnaast brengt de nulmeting emissiebronnen in kaart die niet verplicht gerapporteerd moeten worden, maar die wel relevant kunnen zijn voor het klimaat- en energiebeleid:

- energieproductie: koude- of warmteproductie-eenheden
- energieproductie: energiegerelateerde emissies van productie-eenheden voor elektriciteit < 20 MW
- landbouw: energiegerelateerde CO₂-emissies en niet-energiegerelateerde emissies zoals CH₄ door vertering en N₂O door mestopslag
- industrie: energiegerelateerde CO₂-emissies door niet-ETS bedrijven

Uit de emissie-inventaris blijkt dat in het jaar 2011 82.894, 00 ton aan CO₂ werd uitgestoten.

¹ Tool is terug te vinden op aps.vlaanderen.be/lokaal/burgemeestersconvenant/burgemeestersconvenant.htm.

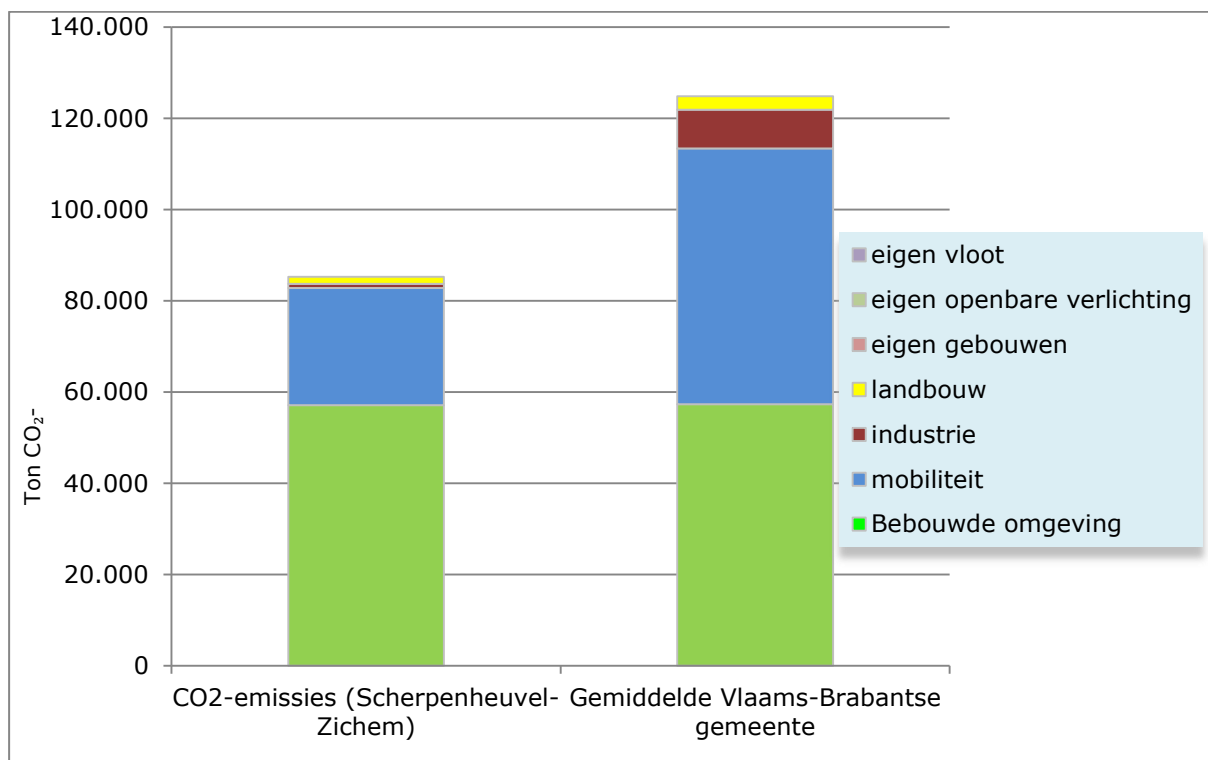

Figuur 2: Taartdiagram gemeentelijke nulmeting

Bespreking en analyse nulmeting:

- de huishoudens zijn met bijna 49.000 ton (60%) de grootste producent van CO₂.
- de tweede grootste vervuiler met een CO₂-productie van 24.000 ton (30%) is het particulier en commercieel vervoer.
- de CO₂-uitstoot van de tertiaire sector bedraagt nog slechts 8%.

De stad zal zich moeten toelagen op acties om de CO₂-uitstoot te beperken van de huishoudens en van het vervoer.

Figuur 3: Grafiek vergelijking gemeente – gemiddelde Vlaams-Brabantse gemeente

Als je de gemeente vergelijkt met een gemiddelde Vlaams-Brabantse gemeente met een gelijkaardig aantal inwoners, dan blijkt dat Scherpenheuvel-Zichem reeds een zeer lage CO₂-productie heeft.

in ton	CO2-emissies (totale provincie Vlaams-Brabant)	CO2-emissies (Scherpenheuvel- Zichem)	Gegroepeerde sectoren	CO2-emissies (totale provincie Vlaams-Brabant)	CO2-emissies (Scherpenheuvel- Zichem)	Gemiddelde Vlaams- Brabantse gemeente
	Totaal	Totaal		Totaal	Totaal	
huishoudens	1.901.577	50.321	Bebouwde omgeving	2.808.737	55.439	57.365
tertiair	891.741	5.119				
openbare verlichting	15.419	0				
landbouw	145.625	1.508	landbouw	145.625	1.508	2.974
industrie	415.331	970	industrie	415.331	970	8.483
particulier en commercieel vervoer	2.680.159	24.175	mobiliteit	2.744.356	25.481	56.050
openbaar vervoer	64.197	1.306				
eigen gebouwen	0	1.422	eigen gebouwen	0	1.422	0
eigen openbare verlichting	0	276	eigen openbare verlichting	0	276	0
eigen vloot	0	183	eigen vloot	0	183	0
totaal	6.114.048	85.278	totaal	6.114.048	85.278	124.871

Tabel 1: Vergelijking gemeente – gemiddelde Vlaams-Brabantse gemeente

4.3. Inventarisatie bestaande werking en projecten

De resultaten van de nulmeting zijn het uitgangspunt van het klimaatactieplan. Acties en maatregelen die uitgevoerd zijn sinds referentiejaar 2011, worden mee opgenomen en kunnen al een invloed hebben op de CO₂-uitstoot. Daarom heeft de gemeente deze bestaande initiatieven geïnventariseerd (zie bijlage 2).

De inventarisatie gebeurde op basis van:

- milieujaarprogramma's
- omgevingsanalyse uit BBC
- beleidsplannen van andere gemeentelijke diensten (RO, mobiliteit, gebouwen,...)
- bestaande audits, studies, visieplannen:
 - energieaudit gemeentelijke gebouwen
 - mobiliteitsstudie
 - openbare verlichting: quickscan, lichtplannen, masterplannen
 - stookplaatsrenovatie / afstelling stookplaatsen
 - hernieuwbare energie
 - energieboekhouding
 - ...
- initiatieven of lange termijnprojecten die al in uitvoering zijn:
 - (ver)bouw(ing) gemeentelijke gebouwen
 - aankoop elektrisch voertuig
 - inrichting en plaatsing oplaadpunten elektrische voertuigen en fietsen
 - herinrichting openbaar domein (pesticidenvrij, vergroening,...)
 - trage wegen – fietsroutenetwerk
 - (gratis) duurzaam bouwadvies
 - ...
- ...

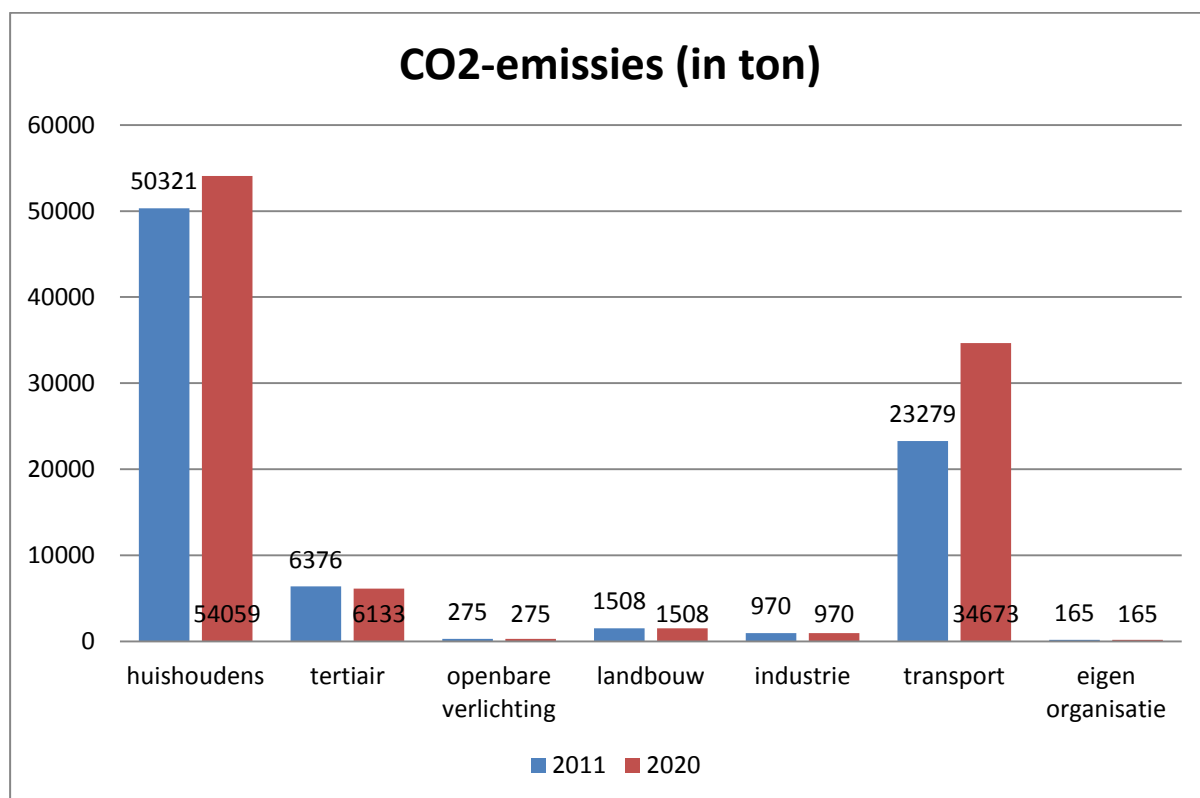
Uiteraard kunnen initiatieven die dateren van vóór 2011 en die een bijdrage leveren aan de reductie van de CO₂-uitstoot, ook opgenomen worden in het klimaatactieplan.

4.4. Maatregelentool en Business as Usual-scenario 2020 (BAU 2020)

VITO heeft in opdracht van LNE een maatregelentool² opgemaakt. Die geeft voor tien voorbeeldmaatregelen een indicatie van de impact op het energieverbruik en de CO₂-uitstoot. Het gaat om acties die burgers, handelaars of bedrijven kunnen nemen. Zoals:

- huishoudens: muurisolatie, dakisolatie, betere beglazing, warmtepompen, zonneboilers
- tertiair: cluster van diverse maatregelen (zoals relighting, efficiëntere gasketels, natuurlijke ventilatie, installatie warmtepompen) om vraag en verbruik te laten dalen bij verwarming, ventilatie, koeling en verlichting
- transport: shift van auto naar fiets voor korte ritten, shift naar elektrische voertuigen

De besparingen zijn berekend in vergelijking met het referentiejaar 2011 en het 'BAU'-scenario in het jaar 2020. BAU staat voor Business As Usual en geeft een inschatting van het energieverbruik en de CO₂-emissies voor 2020 als de gemeente of stad geen specifieke maatregelen neemt. Het scenario houdt wel rekening met autonome evoluties zoals de verwachte bevolkingsgroei en de toename wegverkeer, en met het Europese beleid.

Figuur 4: Grafiek Business-as-Usual scenario 2020

² zie <http://aps.vlaanderen.be/lokaal/burgemeestersconvenant/burgemeestersconvenant.htm>

5. GEMEENTELIJK KLIMAATACTIEPLAN

5.1. Organisatorisch

Het is belangrijk om een groot draagvlak te creëren. De gemeente betreft daarom zowel intern als extern zo veel mogelijk mensen en organisaties.

5.1.1. Intern

Intern werd een **stuurgroep** opgericht met daarin mandatarissen en vertegenwoordigers van volgende diensten:

- milieudienst
- managementteam (secretaris, ontvanger, bestuurssecretaris en burgemeester)

Tijdens de opmaakfase van het klimaatactieplan hebben de stuurgroepleden deze taken op zich genomen:

- bespreking van de resultaten van de nulmeting
- opmaak inventarisatie van bestaande initiatieven (acties, projecten, studies ...)
- opmaak of heroriëntering van het budget en zoektocht naar mogelijke financieringsbronnen
- ambitieniveau bepalen: 20%
- efficiënte en effectieve acties en maatregelen voorstellen op basis van de nulmeting, inventarisatie van de eigen werking, provinciale inventaris van mogelijke klimaatacties en, indien van toepassing, de maatregelentool (zie punt 5.3)
- opvolging participatieproces
- ...

De stuurgroep komt op regelmatige basis samen en zal:

- alle acties en maatregelen opvolgen en monitoren
- verbeterpunten bespreken
- regelmatig met de verschillende werkgroepen overleggen
- naar het schepencollege en de gemeenteraad terugkoppelen.

De interne stuurgroep heeft dus zowel een beleidsondersteunende, coördinerende, adviserende als uitvoerende rol. Deze werkwijze garandeert een grote betrokkenheid.

Het klimaatbeleid moet verankerd worden binnen het bestuur en wordt daarom mee opgenomen in de meerjarenbeleidsplanning. Om de klimaatproblematiek aan te pakken, zijn traditionele beleidsconcepten en instrumenten niet genoeg. Er is aanvullend beleid nodig dat gericht is op structurele veranderingen op lange termijn.

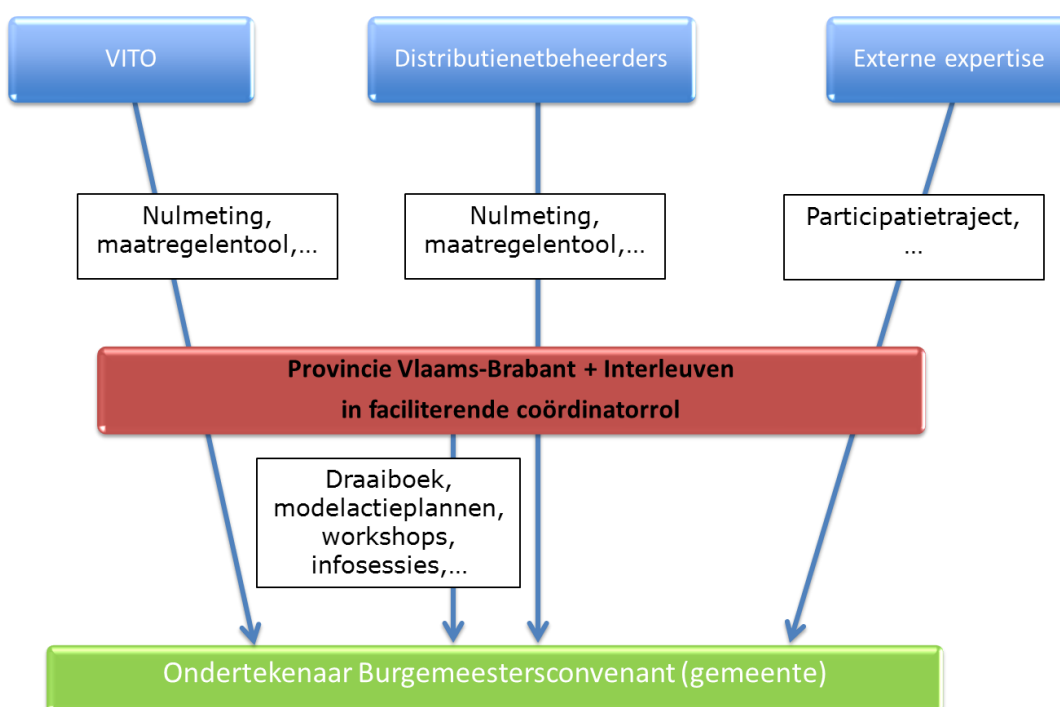
Daarnaast hebben we gewerkt met een externe werkgroep. Hier werden de acties en de maatregelen uitgewerkt.

In deze werkgroep zetelen: deskundigen, leden van de stedelijke milieuraad, leden van transitie en belangstellende inwoners (na oproep).

De bedoeling is dat deze werkgroep in de toekomst de acties blijft opvolgen.

5.1.2. Extern

Extern wordt de gemeente ondersteund door een breed partnerschap, waaronder de Vlaamse overheid, VITO, de distributienetbeheerders, externe experts, lokale verenigingen zoals de stedelijke milieuvadvisraad, Transitie Scherpenheuvel-Zichem,... . De provincie Vlaams-Brabant en Interleuven bieden in hun rol als coördinator inhoudelijke, technische en administratieve ondersteuning aan.

Figuur 5: externe ondersteuning aan de gemeente

De acties en maatregelen van dit klimaatactieplan werden binnen één **werkgroep** uitgewerkt en opgevolgd. In deze werkgroep zetelen deskundigen, vertegenwoordigers van raden en verenigingen, en zo meer. De bedoeling daarvan is om knelpunten en kansen aan te halen en acties te bedenken om deze knelpunten aan te pakken.

In deze werkgroep zetelen leden van de milieuraad, leden van transitie en belangstellende inwoners, na oproep.

5.2. Participatieve aanpak

De gemeente zal een actief participatietraject opzetten met verschillende gemeentelijke stakeholders. Zie 5.1. voor de organisatiestructuur.

Doel van dit participatieproces is om de gemeentelijke doelgroepen mee te laten nadenken over het gemeentelijk klimaatbeleid, input te krijgen voor het klimaatactieplan en de voorgestelde maatregelen te toetsen op hun haalbaarheid. Zo wil de gemeente komen tot een gedragen klimaatplan en –beleid en een actieve medewerking bij de uitvoering ervan.

5.3. Financieel

De komende jaren zijn er extra financiële inspanningen nodig om de ambities en doelstellingen te verwezenlijken.

Het budget om dit klimaatactieplan te realiseren bestaat uit:

- Gemeentepersoneel voor de coördinatie van gemeentelijke acties.
- Personeel van de ondersteunende partners.
- Gemeentelijke investeringen in het eigen patrimonium en het wagenpark om de voorbeeldfunctie uit te oefenen. Daarnaast investeert de gemeente ook in andere acties. Tabel 2 geeft een overzicht van de budgetten die de gemeente op dit moment in haar meerjarenbegroting hiervoor voorziet.
- Bestaand budget dat al wordt ingezet voor klimaatbeleid.
- Externe subsidiemogelijkheden of financiële structuren, bijvoorbeeld:
 - Europese subsidieprogramma
 - Federale subsidies
 - Vlaamse subsidieprogramma's (o.a. Plattelandsfonds ...)
 - Energy Performance Contracting (EPC)
 - Crowdfunding
 - ...

2015				
1419/007/004/002/002	De kleuterschool in de Lobbensestraat wordt gerenoveerd en uitgebreid met het leegstaande aangrenzende huis.	Renovatie en uitbreiding van kleuterschool Keiberg	080001 Kleuteronderwijs	150.000,00
1419/007/004/001/002	De infrastructuur van de buitenschoolse kinderopvang te Testelt wordt gerenoveerd.	Renoveren van buitenschoolse kinderopvang Testelt	094501 BKO	2.500,00
1419/009/001/001/001	Gelijk beleid	Dakwerken bibliotheek	0703 Openbare bibliotheken	1.603,70
1419/009/001/001/001	Gelijk beleid	Aanpassingswerken aan Den Hulst (huisvesting HABK + vervangen verwarmingsketels)	070501 Gemeentelijke zalen	72.588,89
1419/009/001/001/001	Gelijk beleid	Buitengewoon onderhoud kleuterschool Zuidervest: vervangen ketel centrale verwarming	080001 Kleuteronderwijs	15.000,00
1419/009/001/001/001	Gelijk beleid	Buitengewoon onderhoud school Oranjestraat (vervangen verwarmingsketel en dakwerken turnzaal) en school Teekbroek (vervangen verwarmingsketel)	080002 Lager onderwijs	118.359,79
1419/004/002/001/003	Voor de aanleg van de fietspaden van de N127 en de doortocht Okselaar wordt een projectnota en ontwerp opgemaakt.	Aanleg van fietspaden langs N127 en doortocht Okselaar: opmaak van projectnota en ontwerp	0200 Wegen	20.000,00
1419/004/002/001/005	Voor de aanleg van het fietspad tussen Testelt station en Aarschot wordt een projectnota en ontwerp opgemaakt.	Aanleg van fietspad tussen Testelt Station en Aarschot: opmaak van projectnota en ontwerp	0200 Wegen	25.000,00
1419/005/005/001/001	Het Abdijplein en de Abdijstraat worden heringericht.	Herinrichting van Abdijplein en Abdijstraat	0200 Wegen	115.000,00
1419/005/005/001/004	Een ruiternetwerk wordt uitgebouwd.	Uitbouwen van ruiternetwerk	0680 Groene ruimte	35.000,00
2016				
5.7.1.6.	De begraafplaatsen Schoonderbuken, Keiberg en Messelbroek worden heringericht.	Herinrichten van begraafplaatsen Schoonderbuken, Keiberg en Messelbroek	990	9.075,00
9.1.1.1.	Gelijk beleid	Buitengewoon onderhoud sporthal Scherpenheuvel: dak en vervangen van verwarmingsketels	74002	95.000,00
4.2.1.2.	De fietspaden aan de N165 worden heraangelegd.	Aanleg van fietspaden langs N165	200	165.000,00
4.2.1.4.	Heraanleg van de fietspaden van de N127 en doortocht Okselaar.	Aanleg van fietspaden langs N127 en doortocht Okselaar	200	255.000,00
4.2.1.6.	Aanleg van een fietspad tussen Testelt station en Aarschot.	Aanleg van fietspad tussen Testelt Station en Aarschot - fietssnelweg	200	270.000,00

Gemeentelijk klimaatactieplan

5.5.1.3.	Poort Scherpenheuvel wordt uitgebouwd.	Uitbouwen van poort Scherpenheuvel	200	50.000,00
	fietspaden Pannestraat-Tieltsebaan			1.050.000,00
2017				
9.1.1.1.	Gelijk beleid	Buitengewoon onderhoud sporthal Scherpenheuvel: dak en vervangen van verwarmingsketels	74002	60.000,00
9.1.1.1.	Gelijk beleid	Buitengewoon onderhoud school Oranjestraat (vervangen verwarmingsketel en dakwerken turnzaal) en school Teekbroek (vervangen verwarmingsketel)	80002	10.000,00
4.2.1.2.	De fietspaden aan de N165 worden heraangelegd.	Aanleg van fietspaden langs N165	200	85.000,00
4.2.1.4.	Heraanleg van de fietspaden van de N127 en doortocht Okselaar.	Aanleg van fietspaden langs N127 en doortocht Okselaar	200	130.000,00
2018				
5.7.1.7.	De begraafplaatsen Testelt, Averbode en Okselaar worden heringericht.	Herinrichten van begraafplaatsen Averbode, Testelt en Okselaar	990	43.500,00
2019				
9.1.1.1.	Gelijk beleid	Buitengewoon onderhoud sporthal Scherpenheuvel: dak en vervangen van verwarmingsketels	74002	80.000,00

Tabel 2: overzicht van de voorziene provisie in de meerjarenbegroting

5.4. Geplande acties en maatregelen

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de geplande acties en maatregelen tot 2020. De nulmeting geeft een kijk op de situatie in 2011, hoeveel van de CO₂-uitstoot er kan verminderd worden en welke de prioritaire sectoren zijn. Op basis daarvan heeft de gemeente een pakket van maatregelen samengesteld die hierop inspelen.

Ruimtelijke ordening, duurzame aankopen en burgerparticipatie beschouwen we niet als afzonderlijke sectoren, maar worden geïntegreerd in de andere sectoren.

Voor de selectie van maatregelen is de gemeente vertrokken van de 'Inventaris Mogelijke Klimaatacties', aangeboden door de provincie Vlaams-Brabant en Interleuven. Deze maatregelen en acties werden met de stakeholders getoetst op haalbaarheid en wenselijkheid (zie ook 5.1 en 5.4).

5.4.1. Gebouwen, installaties en voorzieningen

Gebouwen, installaties en voorzieningen zijn goed voor 59% van de CO₂-uitstoot in onze gemeente. Deze sector is één van de belangrijkste sectoren om de broeikasgasuitstoot te doen dalen.

De gemeente kiest voor duurzaam en energiezuinig bouwen. Niet alleen voor haar eigen patrimonium, maar ook voor het gebouwenpark op het grondgebied van de gemeente. Via sensibilisatie en het promoten van duurzaam (ver)bouwen, wil de gemeente ook de residentiële en tertiaire gebouwen duurzamer maken.

Duurzaam bouwen? Dat is een manier van bouwen waarbij de milieu- en gezondheidseffecten over de volledige levensduur van het bouwproject tot een minimum worden beperkt. Hierbij verliezen we het economische optimum niet uit het oog en gaan we uit van de volgende principes:

- Bouwen over generaties heen. Niet alleen door duurzame materialen te gebruiken, maar ook door comfortabele leefomgevingen te creëren waar mensen graag vertoeven.
- Efficiënt ruimtegebruik. Hoe dichter mensen bij elkaar wonen, hoe minder oppervlakte er bebouwd wordt en hoe meer natuur behouden blijft.
- Een dichte bebouwing beperkt de verplaatsingsafstand. Het vergemakkelijkt een efficiënte infrastructuur en openbaar vervoer.
- Rationeel energiegebruik, zowel tijdens het bouwproces als tijdens de levensduur van de woning. Voorwaarden hiervoor zijn compact en zuid georiënteerd bouwen, een luchtdichte afwerking, grondig isoleren, efficiënte verwarmingsinstallatie op hernieuwbare energie ...
- Het gebruik van duurzame materialen met een zo laag mogelijke milieu-impact, waarbij de volledige levenscyclus in acht wordt genomen.
- Een goede waterhuishouding.

Deze principes passen we toe voor gemeentelijke gebouwen en openbare verlichting, maar even goed voor residentiële woningbouw, industrie- en kantoorgebouwen, zorgsector, schoolgebouwen en zo meer.

Doelstellingen van de gemeente:

Voorbeelden:

- 22 % reductie CO₂-uitstoot bij bestaande woningen, nieuwbouwwoningen wordt passief of bijna energieneutraal, energiebesparing bij gemeentelijke gebouwen
- 10 % energiebesparing bij openbare verlichting, reductie CO₂ – uitstoot bij tertiaire gebouwen, nieuwbouw tertiaire gebouwen wordt passief...

Wat doet de gemeente nu al in deze sector en zal worden voortgezet?

Voorbeelden:

- Organiseren van infoavonden over diverse thema's van duurzaam bouwen (i.s.m. het Provinciaal Steunpunt Duurzaam Bouwen);
- Stimuleren van energiebesparende maatregelen (bv. spouw- en buitenmuurisolatie) via de organisatie van samenaankoopacties (bv. i.s.m. IGO, Kyoto in Pajottenland,...);
- Stimuleren van energiebesparende ingrepen via subsidies;
- Het promoten van energiescans;
- Voortzetten van een doelgroepenwerking via OCMW;
- Voortzetten van de samenwerking met distributienetbeheerder (Eandis of Infrac);
- Ondersteuning door de dienst Energiebegeleiding van het Steunpunt Duurzaam Bouwen voor het energiezuinig maken en verduurzamen van de eigen gemeentelijke gebouwen en/of gebouwen van gemeenschapsvoorzieningen;
- Aanbieden van gratis duurzaam bouwadvies van het Steunpunt DuBo aan haar inwoners;

Zie bijlage 1: klimaatactieplan - acties

Met deze maatregelen verwacht de gemeente voor de sector gebouwen een CO₂-reductie van 12.200 ton te bereiken tegen 2020.

5.4.2. Mobiliteit

Duurzame mobiliteit zoekt het evenwicht tussen bereikbaarheid, economie, leefmilieu en klimaat. Het draagt ook bij aan een betere luchtkwaliteit (fijn stof, NO₂ ...), hogere verkeersveiligheid, minder geluidsoverlast, meer beschikbare open ruimte en economische winst.

Als strategie past de gemeente het STOP-principe toe: voetgangers (**S**tappen), fietsers (**T**rappen) en **O**penbaar vervoer krijgen voorrang. Het autoverkeer (**P**rivé-vervoer) wordt verminderd. Zowel woon-werkverkeer, vrijetijdsverkeer als logistiek verkeer zijn aandachtspunten.

Ruimtelijke planning is van cruciaal belang om een kentering in het mobiliteitsbeleid te realiseren. Verkeersgenererende functies koppelen we aan het openbaar vervoersnetwerk en fietsnetwerk. Een verbetering van het aanbod van het openbaar vervoer en de fietsinfrastructuur zijn daarbij belangrijk.

Ook nieuwe voertuigen die minder of niet meer afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen, zijn een mogelijkheid. Het is nog onduidelijk welke aandrijftechnologieën in de toekomst de klassieke verbrandingsmotor op benzine of diesel zullen opvolgen. De doorbraak van

waterstof is hierbij nog onzeker. Daardoor ligt de focus nu op elektrische auto's, maar dit kan snel veranderen.

Verplaatsingen te voet, per fiets of via collectief vervoer krijgen voorrang op de wagen. Voor verplaatsingen die toch nog met de wagen gebeuren, kan er gekeken worden naar een wagenpark met een lagere uitstoot. De elektrische auto als volwaardig alternatief voor de auto op fossiele brandstoffen komt waarschijnlijk pas over een aantal jaar op de markt. Een substantieel aandeel elektrische wagens in het totale wagenpark is mogelijk niet te verwachten voor 2020. Provincies, intercommunales en gemeenten kunnen deze overgang versnellen. Voor de overschakeling naar elektrische auto's of auto's op CNG moet er een slim laadnet beschikbaar zijn.

Doelstellingen van de gemeente:

Voorbeelden:

- realiseren van minder autokilometers
- via goede planning de nood aan de auto verminderen
- energiezuinig rijden promoten als je toch de wagen neemt
- versnelde introductie van plug-in hybride en elektrische voertuigen
- duurzame logistiek ingang doen vinden in de gemeente
- minder uitstoot door gemeentebestuur
- 10 % minder uitstoot op gemeentewegen
- ...

Wat doet de gemeente nu al in deze sector en zal worden voortgezet?

Voorbeelden:

- uitvoeren en bijsturen van het gemeentelijk mobiliteitsplan
- onderhoud en aanleg van nieuwe fietspaden
- organiseren van acties op school (STRAP-dag, met belgerinkel naar school,...)
- organiseren van de actie Met Belgerinkel naar de Winkel
- organiseren van een autoloze zondag
- derde-betalerssysteem ter promotie van het gebruik van de bussen van De Lijn
- inventarisatie, onderhoud en beheer van bestaande trage wegen
- ...

Zie bijlage 1: klimaatactieplan - acties

Met deze maatregelen verwacht de gemeente voor de sector mobiliteit een CO₂-reductie 4.400 ton te bereiken tegen 2020.

5.4.3. Landbouw

Door hun energieverbruik hebben landbouwactiviteiten een CO₂-uitstoot. Daarnaast veroorzaakt landbouw uitstoot van andere broeikasgassen zoals CH₄ (methaan) en N₂O (lachgas). Deze gassen worden uitgestoten door de vertering van de veestapel en de mestopslag in de bodem. Binnen het kader van het Burgemeestersconvenant is het niet verplicht deze niet-energiegebonden uitstoot van broeikasgassen op te nemen.

Gemeentelijk klimaatactieplan

De gemeente kan maatregelen stimuleren die leiden tot een meer duurzame landbouw. Duurzame landbouw is economisch verantwoord, sociaal rechtvaardig en ecologisch leefbaar. Ze houdt rekening met de biodiversiteit en beperkt de uitstoot van schadelijke gassen. En door voldoende diversificatie van teelten wordt de bodemkwaliteit behouden. De gemeente kan duurzame energieproductie - wind, zon, WKK, warmtepompen, pocketvergisting - stimuleren om de energiekost bij landbouwbedrijven te verminderen. En zo ook meteen de CO₂-uitstoot.

Doelstellingen van de gemeente:

Voorbeelden:

- klimaatvriendelijkere landbouwtechnieken worden toegepast
- uitstoot door veestapel wordt verminderd
- energiebesparende technieken worden meer toegepast in landbouwbedrijven
- bekendmaking en promotie korte keten consumptie
- ...

Wat doet de gemeente nu al in deze sector en zal worden voortgezet?

Voorbeelden:

- korte keten: inwoners aanzetten tot het kiezen voor duurzame voeding (lokaal, seizoensgebonden, minder vlees, minder verpakking ...)
- ...

Zie bijlage 1: klimaatactieplan - acties

Met deze maatregelen verwacht de gemeente voor de sector landbouw een CO₂-reductie van 400 ton te bereiken tegen 2020.

6. RAPPORTERING EN MONITORING

De gemeente zal op regelmatige basis rapporteren over de voortgang van het gemeentelijk klimaatbeleid.

Om de twee jaar moet de gemeente bij de Europese Commissie rapporteren over de uitgevoerde acties (voortgangsrapport). Hierna kan het actieplan en de uitvoering worden bijgesteld om de doelstelling te halen.

Om de vier jaar bezorgt de gemeente bovendien een geüpdatete inventarisatie van de CO₂-uitstoot (monitoringrapport). Die evaluatie kan leiden tot het bijstellen van het klimaatactieplan.

Jaar	Soort rapport
2017	Voortgangsrapport
2019	Monitoringrapport
2021	Voortgangsrapport
2023	Monitoringrapport

7. CONTACTEN

Burgemeester:
Manu Claes

Verantwoordelijke schepenen:
Nico Bergmans, schepen voor leefmilieu en duurzaamheid, mobiliteit en ruimtelijke ordening
Marleen van Meeuwen, schepen voor gemeentelijk patrimonium, openbare werken

Contactpersoon:
Marc Verbruggen, milieuambtenaar

Overzicht figuren, tabellen en bijlagen:

Figuur 1: Model Trias Energetica

Figuur 2: Taartdiagram gemeentelijke nulmeting

Figuur 3: Grafiek vergelijking gemeente – gemiddelde Vlaams-Brabantse gemeente

Figuur 4: Grafiek BAU 2020

Figuur 5: Externe ondersteuning aan de gemeente

Tabel 1: Vergelijking gemeente – gemiddelde Vlaams-Brabantse gemeente

Tabel 2: Overzicht van de voorziene provisie in de meerjarenbegroting

Bijlage 1: Klimaatacties

Bijlage 2: Overzicht van de uitgevoerde en de geplande energiebesparende acties, werken,